

ชื่อเรื่องการค้นคว้าแบบอิสระ กระบวนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์
ด้านการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน : กรณีศึกษาชุมชนม้ง
บ้านสันป่าเกี๊ยะ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัด
เชียงใหม่

ชื่อผู้เขียน นางสาวสุธาสี โนมูล

ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการจัดการมนุษย์กับสิ่งแวดล้อม

คณะกรรมการสอบการค้นคว้าแบบอิสระ

ผศ. ประสาน	ตั้งสิกบุตร	ประธานกรรมการ
ผศ. ดร. บัณชुरย์	วาฤทธิ์	กรรมการ
รศ. เสกสิน	ศรีวัฒนานุกุลกิจ	กรรมการ

บทคัดย่อ

การค้นคว้าแบบอิสระ เรื่อง กระบวนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน กรณีศึกษาชุมชนม้งบ้านสันป่าเกี๊ยะ ตำบลแม่ณะ อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาถึงกระบวนการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ด้านการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน

ผลการศึกษาพบว่าชาวเขาเผ่าม้งสามารถถ่ายทอดความรู้แบบดั้งเดิมและประสบการณ์ด้านการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืนผ่านสถาบันครอบครัว ได้แก่ การถ่ายทอดจากพ่อแม่สู่ลูก ถ่ายทอดผ่านระบบเครือญาติ ถ่ายทอดโดยผ่านรูปแบบของพิธีกรรม ความเชื่อของชุมชน ถ่ายทอดในวิถีของวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียมประเพณีของชุมชน และการถ่ายทอดผ่านระบบของผู้นำทั้งที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ รวมทั้งผู้อาวุโสในชุมชน

สำหรับการจัดการระหว่างความรู้แบบดั้งเดิมกับความรู้สมัยใหม่เริ่มจากการมีธุรกิจการค้าระหว่างชาวเขาเผ่าม้งกับพ่อค้าชาวพื้นราบซึ่งเป็นจุดแปรผันในการเริ่มต้นของการจัดการของความรู้ทั้งสองแบบ

หลังจากนั้นหน่วยงานทั้งจากส่วนราชการและเอกชนจึงได้เข้ามาจัดการและพัฒนาในเขตพื้นที่ ทำให้เกิดองค์กรต่าง ๆ ขึ้นในชุมชนที่มีความสัมพันธ์กันในเรื่องของการเกษตรกับการพัฒนา ก่อให้เกิดความเคลื่อนไหวของสถานการณ์ต่าง ๆ ทางด้านการเกษตรภายนอกชุมชนที่ส่งผลกระทบต่อเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืนภายในชุมชน

เพื่อให้เกิดการยังชีพและเพื่อการพัฒนาด้านการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน ชุมชนม้งบ้านสันป่าเกี๊ยะจึงมีการจัดการระบบการเกษตรบนที่สูงออกเป็น 2 ลักษณะ คือ การเกษตรแบบยังชีพ และการเกษตรแบบผลิตเพื่อด้านเศรษฐกิจ ตลอดจนการให้ความร่วมมือกับภาครัฐในการใช้และการจัดการทรัพยากรดิน ทรัพยากรป่าไม้และทรัพยากรน้ำ เพื่อให้เกิดการพัฒนาการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืนต่อไป

อย่างไรก็ตาม ชุมชนม้งบ้านสันป่าเกี๊ยะ ได้มีการผสมผสานความรู้แบบดั้งเดิมกับความรู้แบบสมัยใหม่เพื่อให้เกิดการพัฒนาด้านการเกษตรบนที่สูงอย่างยั่งยืน เพื่อการยังชีพบนที่สูง อันเป็นผลมาการถ่ายทอดโดยฝ่ายพิธีกรรม ขนบธรรมเนียมประเพณี ซึ่งสังคมของชาวเขาเผ่าม้งเองมักมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันอยู่ตลอดเวลา ไม่ปิดบังความรู้ที่ได้รับมาจึงมักมีการถ่ายทอดความรู้อยู่เสมอทั้งโดยตรงและโดยอ้อม

ท้ายที่สุดคือความเฉลียวฉลาดของชาวเขาเผ่าม้งที่ต้องการให้ลูกหลานมีการศึกษา ซึ่งจะส่งเสียให้เล่าเรียนจนถึงระดับสูง ๆ ทำให้สามารถติดตามกลไก ความเคลื่อนไหวของตลาดและเทคโนโลยีที่ก้าวหน้าได้ตลอดเวลา

Independent Study Title	Socialization Process for Sustainable Highland Agriculture : A Case Study of Hmong Community Ban San Pa Kia, Tumbon Maena, Amphoe Chiang Dao, Chiangwat Chiang Mai		
Author	Miss Suthalee Nomool		
M.A.	Man and Environment Management		
Examining Committee	Asst.Prof.Prasarn	Tangsikabutra	Chairman
	AsstProf.Dr.Bantoone	Warrit	Member
	Assoc.Prof.Seksin	Sriwattananukulkit	Member

Abstract

The objectives of Socialization Process for Sustainable Highland Agriculture : A Case Study of Hmong Community Ban San Pa Kia, Tumbol Maena, Amphoe Chiang Dao, Chiangwat Chiang Mai is studying the process of transferring traditional knowledgr and experience on sustainable highland agriculture.

The research results showed that Hmong hilltribes received their traditional knowledge and experience from their own ancestors and transferred to their descendents their kinds, rituals, beliefs, culture, formal and informal leaders as well as senior citizens in their community.

The management of traditional knowledge and innovation, originally, started from business between Hmong hilltribes and lowland traders which was the turing point of both kinds of knowledge.

Afterwards government and non-government agencies had participated in agriculture and development which had high impact to community especially sustainable highland agriculture.

Sustainable highland agriculture system at Ban San Pa Kia could be characterized in to two types namely, subsistence agriculture and commercial agriculture. Collaboration among various government agencies on land, forest and water resource management would lead to sustainable highland agricultural development.

However, Hmong hilltribes in this village had integrated their traditional knowledge and innovation to develop their sustainable highland agricultural. Many good reasons can be explained. Hmong society was very supportive obviously because of their culture and tradition. Their wisdom coupled with their values enabled their offspring to have high education which would lead them to understand marketing mechanism and advance technology.